

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 13 hallituksen esityksestä laiksi maaseutuelinkeinolain muuttamisesta

Eduskunta on 1 päivänä kesäkuuta 1993 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 83.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavana apulaisjohtaja Carl-Gustav Mikander ja lakimies Katriina Pessa maa- ja metsätalousministeriöstä, budjettisihteeri Elina Selinheimo valtiovarainministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Mikko Könkkölä oikeusministeriöstä, lakimies Tuula Hiidenalo Suomen Kuntaliitosta, rahoitusasiamies Antti Huhtamäki Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, varatuomari Agneta Ström Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundista, toiminnanjohtaja Pentti Munnukka Asutus- ja maatilatalousliitosta, johtaja Kimmo Korpi Lapin maaseutuelinkeinopiiristä, suunnitteluagronomi Aaro-Matti Ylhäinen Hämeen maaseutukeskuksesta, osastopäällikkö Matti Salojuuri Osuuspankkien Keskuspankista, pankinjohtaja Heikki Sipilä Säästöpankkiliitosta ja maanviljelijä Harri Finnilä Haapajärveltä.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan maaseutuelinkeinolakia muutettavaksi niin, että siinä otettaisiin huomioon yrityksen saneerauksesta ja yksityishenkilön velkajärjestelystä annettujen lakien säännökset siltä osin kuin ne vaikuttavat maaseutuelinkeinolain toimeenpanoon.

Esitys sisältää myös ehdotuksen maaseutuelinkeinolain muuttamisesta niin, että lakiin lisättäisiin säännökset vapaaehtoisesta velkajärjestelystä, jolla valtio voisi muuttaa omien saataviensa takaisin perimistä ehdolla, että myös muut velkojat suostuvat vastaavaan omien saatavien osalta. Tämä olisi yhteiskunnan kannalta organisatorisesti kevyempi ja taloudellisempi

ratkaisu kuin tuomioistuinkäsittelyä edellyttävät velkajärjestelyt.

Ehdotuksessa ehdotetaan edelleen lakia muutettavaksi niin, että siinä luovuttaisiin perheveljelmäkorajoituksesta. Lisäksi esitys sisältää muutosehdotuksia toimivallanjakoon maatalahallituksen lakkauttamisen johdosta maaseutuelinkeinolain toimeenpanossa sekä eräitä muita muutoksia, joiden tarve on havaittu lakia toimeenpantaessa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Valiokunnan kannanotot

Yleistä

Vallitsevasta taloudellisesta tilanteesta johtuen on yhteiskunnan eri aloilla ilmennyt tarvetta velkajärjestelyihin velallisten aseman helpottamiseksi. Velkajärjestelyjen mahdollistamiseksi on jo säädetty laki yrityksen saneerauksesta (47/93) ja laki yksityishenkilön velkajärjestelystä (57/93). Hallituksen esityksen pääasiallisena tavoitteena on luoda säännökset maataloutta koskeville velkajärjestelyille. Esityksen perusteluissa onkin todettu, että kotimaan talouden taantuma sekä maatalouteen ulkoapäin kohdistuneet paineet ovat viime vuosina olennaisesti heikentäneet maatalouden toimintaedellytyksiä. Tilanetta kärjistää yksittäisten maatilojen osalta se, että velkamäärä on jakaantunut epätasaisesti tilojen kesken.

Valiokunta toteaa, että velkajärjestelyjen mahdollistaminen on myös yhteiskunnan yleisen edun mukaista. Eri aloilla tapahtuvat vararikot johtavat luottotappioihin ja muihin seuraamuksiin, jotka jäävät usein viime kädessä yhteiskun-

nan kannettaviksi. Maatilatalouteen myönnetty lainat perustuvat pääosiltaan maatilatalouden kehittämisrahaston rahoitukseen. Suurten luottotappioiden aiheutuminen jo tapahtuneesta lainoituksesta vaikeuttaisi lainojen rahoitusta tulevaisuudessa.

Valiokunta toteaa, että jo voimassa olevat lait yrityksen saneerauksesta ja yksityishenkilön velkajärjestelystä soveltuvat eräissä tapauksissa myös maatilojen velkasuhteiden järjestelyihin. Hallituksen esityksestä ilmenee kuitenkin, että edellä mainitut lait koskevat vain luoton välittömän myöntäjän ja luotonsaajan välistä velkasuhdetta. Säännökset eivät siten ulotu mainitun velkasuhteen ulkopuolisiin tahoihin, mikä aiheuttaa ongelmia etenkin valtionlainojen osalta. Kun maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnettävissä lainoissa syntyy kaksi velkasuhdetta, toisaalta valtion ja luottolaitoksen sekä toisaalta luottolaitoksen ja viljelijän välillä, eivät mainittujen lakien säännökset ulotu valtion ja luottolaitoksen väliseen suhteeseen. Yksityishenkilöiden velkajärjestelystä annettua lakia ei muutoinkaan voida soveltaa kuin jo elinkeinotoimintansa päättäneisiin maatilatalouden harjoittajiin. Hallituksen esityksen pääasiallisena tavoitteena onkin muuttaa maaseutuelinkeinolakia niin, että lakiin lisättäisiin säännökset vapaaehtoisesta velkajärjestelystä, jolla valtio voisi muuttaa omien saataviensa takaisinperimistä ehdolla, että myös muut velkojat suostuvat vastaavaan omien saataviensa osalta.

Vapaaehtoisten velkajärjestelyjen tarkoituksena on palauttaa elinkelpoisten tilojen velanhoidon ja maksukykyä, jolloin myös pankkituen tarve vähenee. Valiokunta pitää tärkeänä sitä, että ehdotettu velkajärjestelymenettely muodostuisi hallinnollisesti huomattavasti kevyemmäksi kuin jo voimassa olevien velkajärjestelylakien mukaiset menettelyt. Hallituksen esityksessä on myös todettu, että ehdotettu vapaaehtoinen velkajärjestely antaisi maatalousviranomaisille ja maatalouden neuvontajärjestöille paremmat mahdollisuudet vaikuttaa elinkelpoisten tilojen jäämiseen tuotantoon.

Erityisiä kysymyksiä

Hallituksen esityksessä on todettu ehdotetussa velkajärjestelyssä olevan olennaista, että kysymys ei ole kevytmielisestä velkaantumisesta. Lakiehdotuksessa velkajärjestelyjen edellytyksenä onkin, että lainansaaja on "itsestä riippumat-

tomista syistä" joutunut pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin. Sanotuilla syillä ymmärretään kuitenkin yleensä muun muassa työkyvyttömyyttä, sairautta ja työttömyyttä, eikä vastaavaa edellytystä ole asetettu yrityssaneerauslaissa. Valiokunta toteaa, että myös virheelliseksi osoitautuneet investointiratkaisut tai viljelijän tulokehityksen heikentymisestä johtuvat taloudelliset vaikeudet tulee hyväksyä velkajärjestelyn edellytyksiksi. Ottaen lisäksi huomioon, että vapaaehtoisen velkajärjestelyyn ryhtymisessä voidaan joka tapauksessa käyttää harkintavaltaa, valiokunta tulee jäljempänä ehdottamaan kyseisen maininnan poistamista.

Ehdotetussa velkajärjestelyssä ensisijainen maksuhelpotuskeino olisi lainan maksuaikataulun pidentäminen eli vuotuismaksujen alentaminen. Lisäksi kysymykseen tulisi joko pysyvä tai määrävuosiksi myönnettävä koron alentaminen sekä myös maksuvapautus koroista vähintään yhdeksi ja enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Valiokunta pitää ehdotetun velkajärjestelyn huomattavana puutteena sitä, ettei se mahdollista vapautuksia velkojen lyhennysten osalta. Lisäksi esityksessä ehdotetaan voimassa olevaan lakiin sisältyvän akordimahdollisuuden korvaamista velkajärjestelyllä. Valiokunta katsoo, että mahdollisuudet valtionlainojen pääoma-arvojen järjestelyihin vähenevät nykyiseen tilanteeseen verrattuna, ellei lyhennysten maksuvapautusta sisällytetä vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn. Sen vuoksi valiokunta tuleekin pykäläkohtaisissa muutosehdotuksissa ehdottamaan, että lyhennysten maksuvapautukset lisättäisiin vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn.

Valiokunta on myös kiinnittänyt huomiota siihen, ettei esitykseen sisälly ehdotusta säännöksiksi, jotka mahdollistaisivat uuden käyttöpääoman myöntämisen maataloille vapaaehtoisen velkajärjestelyn yhteydessä. Vaikka valtio ja luottolaitokset olisivatkin valmiita järjestelmään pitkäaikaisia saamisiaan, tilan toiminnan tervehtyttämiseksi saattaa olla välttämätöntä korvata uudella luotolla erääntyneet tai huomattavan kalliskorkoiset liikeluotot, joiden järjestely ei muuten ole mahdollista. Tilanne muodostuisi tällöin samaksi kuin yrityssaneerauksessa, jossa yrityksen toiminnan jatkamiseksi voidaan myöntää uutta luottoa. Velkajärjestelyn onnistuminen saattaakin riippua nimenomaan velallisen mahdollisuudesta hoitaa erääntyneitä saamisia tavarantoimittajille. Edellä selostettu menettely lisäisi valtion mahdollisuuksia edesauttaa velkajärjestelyä tiloilla, joilla on ennestään vähän tai

ei lainkaan valtionlainoja. Valiokunta tuleekin jäljempänä ehdottamaan, että lakiin lisättäisiin säännökset käyttöpääomailainoista.

Pykäläkohtaiset muutosehdotukset

1 §. Hallituksen esityksessä on esitetty muutettavaksi 1 §:n 2 momentti. Tällöin viivoituksin tulisi osoittaa, että muutettavan momentin edellä on yksi momentti.

18 a §. (uusi) Valiokunta on edellä pitänyt tärkeänä, että lakiehdotukseen sisällytettäisiin säännökset käyttöpääomailainoista. Ehdotettavat säännökset mahdollistaisivat lainoituksen vapaaehtoisen velkajärjestelyn yhteydessä. Edellytyksenä olisi, että ilman uuden käyttöpääoman myöntämistä tilan heikentynyt maksuvalmius vaarantaa tuotantotoiminnan jatkumisen. Käyttöpääomaluonteista lainaa voitaisiin käyttää lähinnä liikeluottojen tai niiden erääntyneiden maksujen ja vastaavien kustannusten maksamiseen. Edelleen lainan myöntämisen edellytyksenä olisi, samoin kuin muussakin maaseutuelinkeinolainoituksessa, että tilalla on jatkuvan kannattavan toiminnan edellytykset. Lainan myöntämisen edellytyksenä olisi lisäksi, että käyttöpääoman kohteet määrättäisiin yksityiskohtaisesti siinä tervehdyttämissuunnitelmassa, joka tilalle vapaaehtoisen velkajärjestelyn yhteydessä laaditaan.

Uuden lainkohdan 2 momenttiin valiokunta ehdottaa otettaviksi säännökset siitä, ettei käyttöpääomailainoja saa myöntää, ellei asetuksella ole erikseen säädetty kyseisen lainoituksen aloittamisesta ja siitä, miten maaseutuelinkeinolain mukaiseen lainoitukseen käytettävissä olevat rahat ohjataan tähän tarkoitukseen.

27 §. Lähtökohdana 6 momentin mukaisen valtionvastuun toteutumiselle on vakuuden realisointi. Yrityksen saneerauksesta annetun lain samoin kuin yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain mukaiset saneeraus- ja velkajärjestelyohjelmat voisivat toisaalta johtaa siihen, että lähtökohdasta poikettaisiin, mikä on otettu huomioon säännösehdoituksessa. Valiokunta ehdottaa momenttia muutettavaksi niin, että valtion vastuun toteutumisen edellytyksenä ei olisi vakuuden realisointi silloin, kun vakuuden asettaja saa säilyttää vakuutena olevan omaisuuden vastaavissa järjestelyissä.

29 a §. Valiokunta on jo edellä todennut olevan epätarkoituksenmukaista, että velkajärjestelyssä edellytettäisiin lainansaajan joutuneen

pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin itsestä riippumattomista syistä. Valiokunta ehdottaakin kriteerin "itsestä riippumattomista syistä" poistamista 1 momentista.

Valiokunta on jo edellä huomauttanut, että ellei lyhennysmaksujen maksuvapautusta sisällytetä vapaaehtoista velkajärjestelyä koskevaan 29 a §:ään, voimassa olevaan lakiin sisältyvän akordin korvaaminen vapaaehtoisella velkajärjestelyllä merkitsisi heikennystä maaseutuelinkeinolain toimeenpanossa. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa, että maininta valtionlainojen ja -saamisten lyhennysmaksujen maksuvapautuksesta lisättäisiin 29 a §:n 2 momenttiin. Lyhennysmaksuja ei kuitenkaan saisi alentaa, mikäli lainan esinevakuus riittäisi turvaamaan myös lyhennyksen maksun. Sama olisi tilanne, jos lainalla on pankkitakaus tai vastaavan kaltainen takaus. Muuten vapaaehtoisen velkajärjestelyn rajoista voitaisiin säätää tarkemmin asetuksella.

Ehdotetun lainkohdan 5 momentista ilmenee, että velkajärjestelyn vaikutukset tulevat myös takaajan hyväksi. Valiokunta pitää tarpeellisena, että momenttiin lisätään täsmennys, jonka mukaan vaikutukset tulisivat myös muun velasta vastuussa olevan kuin takaajan tai vakuuden asettaneen kolmannen henkilön hyväksi.

Valiokunta ehdottaa 6 momentin loppuun lisättäväksi kaksi virkettä. Lisättävällä ensimmäisellä virkkeellä varmistettaisiin, että momentissa tarkoitettulla sopimuksella syrjäytetään sekä voimassa olevan velkakirjan että velkakirjaan velkakirjaehdoksi liitetyn maaseutuelinkeinopiirin lausunnon ehdot. Lisättäväksi ehdotettavalla toisella virkkeellä varmistettaisiin, ettei vapaaehtoinen velkajärjestely vaikuta myyntihintasaamisten ulosmittausmenettelyyn.

Valiokunta ehdottaa oikaistavaksi 7 momenttiin sisältyvän virheellisen viittauksen. Viittauksessa on mainittu 5 momentti 6 momentin asemesta.

29 b §. Valiokunta katsoo, että vuoden 1992 poikkeuksellisen korkean korkotason vuoksi myös valtioneuvoston päätöksessä (404/92) tarkoitetut vakauttamislainat tulisi voida sisällyttää velkajärjestelyyn. Valiokunta ehdottaakin tätä koskevan maininnan lisäämistä 29 b §:n 1 momenttiin.

29 c §. (uusi) Voimassa olevan lain 50 §:ssä säädetään myyntihintasaamisten ja lainojen irtisanomisesta. Hallituksen esityksessä on pykälän 1 momenttiin sisällytetty myös säännöksiä sekä vapaaehtoisen velkajärjestelyn raukeamisesta suunnitelman tai sopimuksen rikkomisen joh-

dosta että tilanteesta, jossa vapaaehtoisen velkajärjestelyn saanut henkilö hakee yrityssaneerausta tai yksityishenkilön velkajärjestelyä. Valiokunta ehdottaa kuitenkin, että mainittuja tilanteita koskevat säännökset otettaisiin omaan 29 c §:ään muiden vapaaehtoista velkajärjestelyä koskevien pykälien yhteyteen. Samalla valiokunta ehdottaa säännöksiin tehtäväksi eräitä tarkistuksia.

33 §. Valiokunta ehdottaa pykälän otsakkeen muuttamista.

Valiokunta on kiinnittänyt huomiota ehdotetun 3 momentin toiseen ja kolmanteen virkkeeseen. Lähtökohtana on, että velallinen on velvollinen aina suorittamaan takaajalle tämän maksamat maksut. Poikkeustapauksessa velkajärjestelyissä voidaan vapauttaa maksuvelvollisuudesta osaksi tai kokonaan. Jos velkajärjestelyissä ei ole edellytetty vakuutena olevan omaisuuden realisointia, tappio tulisi voida maksaa ilman vakuuden myyntiä. Valtio on maksaessaan takaajana velan oikeutettu saamaan ne maksut, jotka velallinen lainasta maksaa. Mikäli maksu tapahtuu luottolaitoksen kautta, luottolaitoksen on välittömästi tuloutettava maksut maatilatalouden kehittämisrahastolle. Valiokunta ehdottaakin momentin sanamuotoa täsmennettäväksi edellä mainituilta osin.

50 §. Valiokunta ehdottaa, että 1 momentista poistetaan säännökset, jotka on edellä esitetty siirrettäväksi uuteen 29 c §:ään. Lisäksi valiokunta ehdottaa, että momenttiin sisällytettäisiin maininta ehdotuksen 29 a ja 29 b §:stä siten, että

suunnitelmien noudattamatta jättäminen voisi johtaa lainkohdan ensimmäisessä virkkeessä mainittuihin seuraamuksiin.

52 §. Hallituksen esityksessä on kehittämisrahaston käyttökohteena 2 momentissa mainittu erikseen 29 a §:n mukainen velkajärjestely. Valiokunta katsoo kuitenkin tämän ilmenevän jo muualla laissa olevista säännöksistä ja ehdottaa kyseisen maininnan poistamista. Hallituksen esityksessä on myös esitetty vapaaehtoisen velkajärjestelyä varten laadittavan suunnitelman kustannusten korvaamista suunnitelman tekijälle. Valiokunta katsoo, että menettelystä saattaa kuitenkin syntyä muitakin kustannuksia kuin pelkästään suunnitelman laatimiskustannukset. Valiokunta ehdottaakin, että momenttia muutettaisiin niin, että mainitut muut kustannukset olisi mahdollista korvata.

59 b §. Hallituksen esityksen 59 b §:n 1 momentissa on edellytetty, että valtionvastuun määrää selvittäessä otetaan huomioon, mitä jäljempänä momentissa säädetään. Ehdotetussa muodossaan viittaus ei kata samoja rajoituksia kuin voimassa oleva laki. Valiokunta ehdottaa, että momenttiin lisätään viittaus pykälän 5 momenttiin, jolloin ehdotetut valtionvastuun rajoitukset kattavat voimassa olevassa laissa olevat rajoitukset.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

maaseutuelinkeinolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun maaseutuelinkeinolain (1295/90) 29 §:n 4 momentti,

muutetaan 1 §:n 2 momentin 2 kohta, 2 §, 4 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohta, 5 §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentti, 6 §:n 1 momentti, 8 §:n 1 ja 2 momentti, 11 §:n 2 momentti, 12 §:n 4 momentti, 13 §, 14 §:n 1 momentti, 22 §:n 1 momentti, 26 §, 27 §, 28 §:n 3 ja 4 momentti, 29 §:n 3 momentti, 31 §, 32 §, 33 §:n otsikko ja 3 momentti, 35 §:n 2 momentti, 41 §:n 3 momentti, 43 §:n 4 momentti, 46 §:n 1 momentti, 50 §:n 1 momentti, 54 §:n 2 momentti ja 59 b §,

sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 1 momentin 8 kohta, 5 §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentti, 8 §:n 1 ja 2 momentti, 22 §:n 1 momentti, 26 §:n 3 ja 4 momentti, 31 § ja 50 §:n 1 momentti (poist.) 20 päivänä heinäkuuta 1992 annetussa laissa (660/92), 26 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla sekä 27 ja 59 b § 20 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1559/91), sekä

lisätään, 3 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 20 päivänä heinäkuuta 1992 annetussa laissa, uusi 2 momentti, 4 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, uusi 9 kohta, lakiin uusi 18 a, 29 a, 29 b ja 29 c §, 35 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 35 a ja 35 b § ja 52 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 3 momentti ja 59 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 5—7 momentti seuraavasti:

1 §

Tavoitteet

27 §

Valtionvastuu

— — — — —
(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)
— — — — —

2—6, 8 ja 11—14 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

18 a § (uusi)

Maatilojen käyttöpääomailaina

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn yhteydessä maatiloja varten voidaan myöntää lainaa maatalouteen ja asuntoon kohdistuvien liikeluottojen tai niiden erääntyneiden maksujen hoitoon. Lainan myöntämisen edellytyksenä on, että lainan käyttö osoitetaan 29 a §:n 6 momentissa tarkoitetussa suunnitelmassa.

Käyttöpääomailainoja ei saa myöntää, ellei asetuksella ole erikseen säädetty kyseisen lainoituksen aloittamisesta ja siitä, miten maaseutuelinkeinolain mukaiseen lainoitukseen käytettävissä olevat varat ohjataan tähän tarkoitukseen.

22 ja 26 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

(1—5 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus suorittaa maatilatalouden kehittämisrahaston varoista luottolaitokselle 1 momentissa tarkoitetun hyvityksen sitten, kun lopullinen menetys on velallisen ja mahdollisen takaaajan maksukyvyttömyyden toteamisen ja vakuutena olleen omaisuuden myynnin jälkeen selvitetty. Vakuuden myyntiä ei kuitenkaan edellytetä, jos velallinen tai velasta vakuuden asettanut kolmas henkilö saa yrityssaneerauksessa tai yksityishenkilön velkajärjestelyssä taikka niitä vastaavassa järjestelyssä säilyttää vakuutena olevan omaisuuden. Maksukyvyttömyyden ja lopullisen menetyksen toteamisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

(7 ja 8 mom. kuten hallituksen esityksessä)

28 ja 29 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

29 a §

Valtionlainojen vapaaehtoinen velkajärjestely

Pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin (poist.) joutuneen lainansaajan taloudellisen tilanteen

helpottamiseksi voidaan suorittaa vapaaehtoinen valtionlainojen ja valtion myyntihintasäämisten velkajärjestely, jos on perusteltua syytä odottaa velkajärjestelyn tuovan olennaisen parannuksen lainansaajan taloudelliseen tilanteeseen. Tuotantotoimintansa lopettaneen lainansaajan velkajärjestelyyn saadaan ryhtyä vain, jos lainansaajan asunnon säilymistä ei voida turvata muulla tavoin. Mitä edellä on säädetty, ei estä suostumuksen antamista yrityksen saneerausesta annetun lain 97 §:ssä tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 78 §:ssä tarkoitetussa menettelyssä.

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä valtionlainojen ja -saamisten takaisinmaksuaikaa voidaan pidentää, korkoa alentaa sekä myöntää lyhennysten ja koron suorittamisessa maksuvapautuksia siten kuin asetuksella säädetään. *Maksuvapautusta lainan lyhennykselle ei kuitenkaan saa myöntää siltä osin, kuin lainan esinevakuus tai lainalle liike- tai siihen verrattavassa toiminnassa annettu takaus turvaa kyseisen lyhennyksen maksun.* Vain erittäin painavasta syystä laina-aika voidaan vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä pidentää yli 29 §:n 1 momentissa mainitun ajan.

(3 ja 4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä sovitut velkasuhteen ehtojen muutokset koskevat myös takajaa ja muuta velasta vastuussa olevaa henkilöä samoin kuin kolmatta henkilöä siltä osin, kuin kysymys on hänen omistamastaan lainan vakuudeksi asettamastaan omaisuudesta, siten kuin asetuksessa tarkemmin säädetään.

Ennen vapaaehtoista velkajärjestelyä lainansaajan taloudellisen tilanteesta on esitettävä luotettava selvitys ja laadittava suunnitelma niistä toimenpiteistä, joiden avulla lainansaajan yritystoiminta ja taloudellinen tilanne saatetaan kestäväälle pohjalle. *(Poist.)* Velkajärjestelyn edellytyksenä on, että valtio, lainansaaja ja luottolaitos allekirjoittavat sopimuksen kyseiseen suunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden toteuttamisesta. *Sopimus syrjäyttää siihen sisältyvää lainaa koskevan velkakirjaehdon ja valtionlainasta annetun lausunnon ehdot siltä osin, kuin niistä on toisin sovittu. Sopimukseen sisältyvien valtion myyntihintasäämistä sopimuksen mukaisesti erääntyneet maksut saadaan periä ilman eri päätöstä 50 §:n 2 momentissa säädetyin tavoin.*

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn suorittamisen muista edellytyksistä ja menettelystä sekä 6 momentissa tarkoitettujen suunnitelmien laatimisesta, noudattamisesta ja ajan tasalla pitämisestä säädetään tarkemmin asetuksella.

29 b §

Korkotukilainojen vapaaehtoinen velkajärjestely

Riippumatta siitä, mitä tässä laissa tai tämän lain 59 §:n 1 ja 2 momentissa mainituissa laeissa tai lainsäädännössä maatalouden perusluotosta annettua lakia lukuun ottamatta on säädetty korkotukilainan takaisinmaksusta, korosta ja maksuhelpotusten myöntämisestä, voidaan myös korkotukilainoille suorittaa lain 29 a §:n 2 momentissa tarkoitettu vapaaehtoinen velkajärjestely, mikäli 29 a §:n 1 momentin mukaiset edellytykset ovat olemassa. *Edellä sanottu koskee myös eräiden maatilatalouden luottojen kohden netusta vakauttamisesta annetun valtioneuvoston päätöksen (404/92) mukaisia korkotukilainoja.*

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

29 c § (uusi)

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn raukeaminen

Mikäli lainansaaja ei noudata 29 a tai 29 b §:ssä tarkoitettua suunnitelmaa tai sopimusta, niiden mukainen vapaaehtoinen velkajärjestely voidaan määrätä raukeamaan asetuksessa tarkemmin säädettävien tavoin ja vaikutuksin.

Jos lainansaajalle vahvistetaan yrityksen saneerausosta annetun lain mukainen saneerausohjelma tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain mukainen maksuohjelma, 29 a tai 29 b §:n mukainen vapaaehtoinen velkajärjestely raukeaa. Tuomioistuimen on ohjelmaa vahvistaessaan otettava vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn sisältyneet lainat ja saatavat huomioon ilman velkajärjestelyn vaikutusta.

31 ja 32 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

33 §

Valtion takaus

Takaustoiminnasta valtiolle mahdollisesti aiheutuva tappio maksetaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoista. Tappio voidaan maksaa ilman vakuuden myyntiä sen estämättä, mitä on määrätty valtiontakauksen ehdoissa, milloin velallinen tai lainasta vakuuden asettanut kolmas henkilö saa yrityssaneerausesta tai yksityishenkilön velkajärjestelyssä tai niitä vastaavassa taikka tämän lain mukaisessa vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä taikka vakuusvastuun järjestelyssä

säilyttää vakuutena olevan omaisuuden. Luottolaitoksen on tuloutettava lainansaajan maksamat suoritukset välittömästi maatilatalouden kehittämisrahastolle ja säilytettävä vakuuksia valtion lukuun, kunnes valtion saatava on tullut kokonaan maksetuksi.

35, 35 a, 35 b, 41, 43 ja 46 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

50 §

Myyntihintasaamisten ja lainojen irtisanominen

Tämän lain mukainen valtionlaina, valtion myyntihintasaaminen ja korkotuki voidaan ase- tuksella tarkemmin määrättävin perustein mää- rätä maksettavaksi takaisin osaksi tai kokonaan yhdessä tai useammassa erässä ja korkotuen maksaminen lopettaa, jos velallinen on lainaa hakiessaan tai valtiolta maata ostaessaan anta- nut olennaisessa kohdin erehdyttäviä tietoja tai menetellyt muutoin vilpillisesti, pirstonut maati- lansa, luovuttanut sen osaksi tai kokonaan, jättänyt noudattamatta 29 a tai 29 b §:ssä tarkoi- tettua suunnitelmaa taikka jos tila on joutunut ulosottotoimin myytäväksi. (Poist.) Myyntihin- tasaaminen ja valtionlaina voidaan määrätä heti takaisin maksettavaksi asetuksella tarkemmin säädetävin perustein myös silloin, kun velalli- nen ei ole noudattanut kauppa- tai velkakirjassa asetettuja muita ehtoja. Maaseutuelinkeinopiiri voi antaa ennakkotiedon siitä, aiheuttaako toi- menpide valtionlainan tai myyntihintasaamisen irtisanomisen tai korkotuen lakkauttamisen.

52 §

Kehittämisrahaston varojen käyttökohteet

(Poist.) Maatilatalouden kehittämisrahaston

Helsingissä 15 päivänä kesäkuuta 1993

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja S-L. Anttila, varapuheenjohtaja Iivari, jäsenet Järvelähti, Kal-

varoista saadaan maksaa (poist.) palkkiota ja korvausta 29 a ja 29 b §:ssä tarkoitettujen suun- nitelmien laatimisesta ja ajan tasalla pitämisestä sekä korvausta muista menettelyyn liittyneistä kustannuksista.

54 ja 59 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

59 b §

Aikaisemman lainsäädännön nojalla myönnetty- jen lainojen ottaminen valtionvastuulle

Valtio on 1 päivästä tammikuuta 1993 80 prosentin määrään asti vastuussa luottolaitok- selle niistä pääoman ja koron lopullisista mene- tyksistä, jotka syntyvät maatilatalouden kehittä- misrahaston varoista ennen vuotta 1992 tämän lain taikka maatilalain, maankäyttölain, maan- käyttölainoista annetun lain tai muun aikaisem- man asetuslainsäädännön taikka eräiden maata- lousluottojen vakauttamisesta annettujen lakien, eräiden maatilatalouden luottojen vakauttami- sesta annetun lain tai maaseudun pienimuotoi- sen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetun lain nojalla myönnettyistä lainoista, siltä osin kuin menetykset johtuvat velallisen maksukyvyt- tömyydestä ja, ottaen kuitenkin huomioon, mitä jäljempänä 5 momentissa säädetään, vakuuksista kertyvät varat eivät riitä kattamaan valtionlai- nasta maksamatta olevia lyhennyksiä ja korkoja. Valtio ei kuitenkaan ole vastuussa sellaisista menetyksistä, jotka ovat syntyneet ennen vuotta 1993.

(2—5 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

li, Kohijoki, Koski, Lahikainen, Ollila, Polvinen, Pulliainen, Riihijärvi, Rinne (osittain), Saapunki ja Westerlund sekä varajäsen Koistinen.

Vastalause

Eri ammatinharjoittajien, yrittäjien sekä luonnollisten henkilöiden kannalta olisi tasapuolisempaa, jos jo säädettyjä velkajärjestelylakeja olisi pystytty soveltamaan myös maatalousyrityksiin. Erillinen maatalousyrityksiä koskeva velkajärjestely heikentää kansalaisten luottamusta lainsäätäjien kykyyn kohdella eri väestöryhmiä tasavertaisesti sekä lisää tarpeettomastikin vastakkainasettelua eri kansalaisryhmien kesken.

Hallituksen esitystä maaseutuelinkeinolain muuttamiseksi eli maatalousyrittäjien velkasaneerauslakia on viety valiokunnassa lävitse kiireellä, joka ei ole sopusoinnussa esityksen taloudellisten ja juridisten vaikutusten kanssa. Lisäksi valiokunnan enemmistö teki viime hetkellä lakiin muutoksia, joiden vaikutusta yritysten ja kansalaisten tasavertaisuuteen ei ole ollut mah-

dollista arvioida. Lain käsittelyn aikana valiokunnassa on käynyt lisäksi ilmi, että myös itse esitys on kiireellä valmisteltu eikä lain täytäntöönpanon kannalta olennainen asetus ole ollut valiokunnan käytettävissä.

Allekirjoittaneet korostavat, että vaikeuksissa olevia maatalousyrittäjiä on koetettava auttaa velkasaneerauksen avulla. Osa maatalousyrittäjistä onkin jo voimassa olevien lakien piirissä.

Koska nyt käsiteltävänä oleva lakiesitys sekä valiokunnan enemmistön siihen tekemät muutokset ovat kansalaisten yhdenvertaisuuden sekä myös eri pankkiryhmien välisen kilpailutilanteen kannalta vaikeasti arvioitavissa, ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 15 päivänä kesäkuuta 1993

Ulpu Iivari

Erja Lahikainen

Heikki Rinne